

MARTIN BRANDT DJUPDRÆT
HELYI FELADATOK – ÚJ LEHETŐSÉGEK
A DEN GAMLE BY MÚZEUMBAN

TA Den Gamle By (A régi város) egy évszázadosnál régebbi, a városi életet bemutató, jelentős helyi és nemzetközi látogatóknak örvendő szabadtéri múzeum a dániai Aarhusban. 2011-ben a Den Gamle By városi múzeumi feladatot is kapott, ami lehetőséget adott arra, hogy a közönség új körei számára is érdekessé, vonzóvá tegyük, a múzeumi prezentáció új lehetőségeit kihasználva.

IA Den Gamle By országos gyűjtőkörű múzeum, de 1914-es alapításától kezdve a város, Aarhus a fő témája, a városhoz kapcsolódó épületek, tárgyak bemutatása, egyúttal vonzó kirándulóhely is a városiak számára. Az új, városi múzeumi feladatkörrel egy céltudatosabb stratégia felépítése vált szükségessé, nem feledve a más városokból, illetve országokból érkező látogatókat. Az első feladat a város történetét bemutató kiállítás megrendezése volt, célul tűzte ki a párbeszédet a helyi polgárokkal, együttműködéssel és kiállítások közös szervezésével. A tényleges együttműködés, együtt alkotás terve során sok vita folyt arról, mi lehet a feladata egy múzeumnak. Kezdetől fogva az egyik legfontosabb célkitűzés volt a helyi közönség bevonása, valamint napjaink történeteinek bemutatása.

az új, városi múzeumi feladatkörrel egy céltudatosabb stratégia felépítése vált szükségessé, nem feledve a más városokból, illetve országokból érkező látogatókat

HAJLÉKTALAN – ITT LAKOM ÉN IS

IAz egyik az utóbbi tervek közül a hajléktalanságról szóló projekt volt. 2012-ben nyílt meg a *Hajléktalan – itt lakom én is* című kiállítás, amelynek társrendezője Ulrik Szkobel, egy helyi hajléktalan volt. Ulrik Szkobel azzal kereste meg a Den Gamle By múzeumot, bemutathatnánk-e egy hajléktalan ember „otthonát” és történetét. A válaszuk azonnali és pozitív volt. Találkoztunk, és meggyőződöttünk arról, hogy a dolognak fontos üzenete van, amelyet segítenünk kell megosztani. Felvetődött

Ulrik Szkobel azzal kereste meg a Den Gamle By múzeumot, bemutathatnánk-e egy hajléktalan ember „otthonát” és történetét

azonban a kérdés, etikus-e egy embert, annak privát életét kiállítani? Azzal győztük meg magunkat, hogy a múzeumi szakértelmet felajánlani egy polgár számára, és lehetővé tenni, hogy a helyszínt a saját története bemutatására használja, olyan lehetőség, amellyel egy olyan csoport érdekében szólalhat meg, amely a mindennapi életben nem hallatja a hangját. A múzeumunk a dániai városok mindennapi életének évszázadait mutatja be, és ennek része a hajléktalanság is. A projekt kereteinek meghatározását követően rendeztük meg a kiállítást, amelyben Ulrik Szkobel a partnerünk volt.

miután felállítottuk a biciklitárolót, Ulrik Szkobel berendezte az „otthonát” mások által kidobott tárgyakkal

¶ Különbéféle „tartózkodási helyeken” élt, ezek közül a múzeum számára egy biciklitárolót szereztünk meg, tehát éppoly hiteles volt, mint a Den Gamle By más épületei. Miután felállítottuk a biciklitárolót, Ulrik Szkobel berendezte az „otthonát” mások által kidobott tárgyakkal.

vajon ki lehet-e egy élő embert egy múzeumban állítani?

¶ A kiállítás 2012 októberében nyílt meg, ekkor Ulrik Szkobel beköltözött. Kiváló kommunikátornak bizonyult, a látogatókat bőszégesen ellátta gondolkodnivalóval. A sajtó is érdeklődött, hasonló kérdéseket feltéve, mint amelyek bennünk is felvetődtek a dolog etikai vonatkozásaival kapcsolatban. Az első jelentősebb írás a *Politiken* című országos dán napilapban jelent meg, konkrét módon feltéve a kérdést: vajon ki lehet-e egy élő embert egy múzeumban állítani? Ulrik Szkobel rögtön válaszolt is erre: „Nem vagyok kiállítási tárgy, úgy gondolom, inkább a látogatók azok, akik az én életem révén a saját életükről gondolkodnak el.”

ahogyan a múzeum a hajléktalanság témáját bemutatta, sokan úgy gondolták, ez akár izgalmasabb is lehet, mint régi házak és régi idők bemutatása

¶ Az országos tévécsatornák, valamint a helyi média azonnal felkapta a történetet, és intenzív vita kezdődött. Ulrik Szkobel örömmel adott interjúkat, amelyek értékelése többnyire pozitív volt, mind a projekt, mind pedig Ulrik bemutatása vonatkozásában. Sokan elgondolkodtak, hogy ilyesmi létezhet egy olyan gazdagnak tekintett országban, mint Dánia. Elismerően nyilatkoztak arról, ahogyan a múzeum a hajléktalanság témáját bemutatta, sokan úgy gondolták, ez akár izgalmasabb is lehet, mint régi házak és régi idők bemutatása. Voltak, akik úgy vélték, könnyebb egy hajléktalannal a múzeumban kapcsolatba kerülni, akit a valóságos életben inkább elkerülnének.

¶ Számunkra a kiállítás és az Ulrik Szkobellel történő találkozás a leginkább Elaine Gurian szövegét idézte fel, amely szerint a múzeumot a nem biztonságos ötletek megtárgyalása biztonságos helyének nevezte („safe place for the discussion of unsafe ideas”).

EGY SZOMÁLIAI OTTHON DÁNIABAN

¶ Egy másik projektünk helyszíne Aarhus Gellerup nevű negyede volt. A lakónegyed az 1970-es években épült szociális betonépületekből áll, az itt élők alacsony jövedelemmel rendelkeznek, és sokan közülük nem európaiak, a Közel-Keletről, Észak-Afrikából vándoroltak be.

¶ A Den Gamle By már korábban is szervezett itt projekteket, például a lakók elmesélhették történetüket, vagy múzeumi klubot hoztak létre az itteni gyerekek számára, az itteni lakosokat felkészítettek, hogy a terület idegenvezetőiként működjenek.

¶ Felvettük a kapcsolatot a városrész lakóinak különböző csoportjaival, meghívtuk őket a múzeumba, hogy lássák, hogyan működünk. Szomáliai nők egy csoportja megfigyelve, hogyan mutatja be a múzeum a dánok életét az egyes korszakokban, megkérdezte, bemutatnánk-e egy dániai szomáliai otthont, a projekt megszervezésében is szívesen részt vennének. Meglátogattuk a szomáliai asszonyokat, és nyilvánvalóvá vált, hogy érdekes kiállítást lehetne rendezni az életkörülményeiket bemutatva. Volt a múzeum területén egy használaton kívüli lakás, anyagi támogatást is tudtunk szerezni, így elkezdhetett a közös munka.

¶ A dániai szomáliai otthon ma kifejezetten aktuális téma, megjelenítésével mára a Den Gamle By a dániai migránsok életét is bemutató múzeummá vált. Ezek a lakóhelyek az átlagos, IKEA bútorokkal berendezett lakások képéhez hasonlítottak, némi populáris kulturális beütéssel és egzotikus motívumokkal. Különféle történetek és kultúrák egyvelege volt ez. A projekt olyan beszélgetésekre is módot adott, amelyek egyébként nem történhettek volna meg (akárcsak Ulrik Szkobel esetében), az emberek általában nem beszélgetnek egy

szomáliai nők
egy csoportja
megfigyelve,
hogyan mutatja be
a múzeum a dánok
életét az egyes
korszakokban,
megkérdezte,
bemutatnánk-e egy
dániai szomáliai
otthont, a projekt
megszervezésében
is szívesen részt
vennének

Shamso Maqtar és gyermeke a Szomáliai otthon Dániában című kiállításban
Fotó: Den Gamle By

A Szomáliai otthon Dániában című kiállítás találkozás és reflexió a szomáliai és a dán polgárok között
Fotó: Den Gamle By

Részlet az Aarhus története című kiállításból
Fotó: Den Gamle By

Részlet az *Aarhus története* című kiállításból
Fotó: Den Gamle By

szomáliaival az életéről, de itt a múzeumban biztonságos körülmények között kielégíthették a kíváncsiságukat.

AARHUS TÖRTÉNETE

¶ Ezek a projektek, amelyek Aarhus kortárs történetét dolgozzák fel, megnyitották a múzeumot olyan csoportok számára, amelyek eddig soha nem jártak itt, a közönség számára pedig bebizonyították, hogy a történetmesélésnek különféle módjai és lehetőségei vannak. De egy dolog még hiányzott ahhoz, hogy méltó módon megfeleljünk a várostörténeti múzeum új szerepkörének, s ez egy új, nagyszabású várostörténeti kiállítás volt. A Den Gamle By múzeumban megkezdődött ennek a tervezése, és 2012-ben meg is nyílt a nyolcszáz négyzetméteres föld alatti térben az új kiállítás. A célja az volt, hogy a város lakosai, vendégeik, az idelátogató turisták megismerjék a város különleges múltját.

*egy új, nagyszabású
várostörténeti
kiállítás*

¶ Aarhus története által a múzeum olyan narratívát tár a közönség elé, amely:

- mind a város lakóit, mind pedig az idelátogató külföldieket megszólítja;
- új irányelveket szab a várostörténet bemutatásához, hogy az minél szélesebb látogatói kör számára érdekes legyen;
- képes lesz jelentős szerepet betölteni a Den Gamle By dán történeti bemutatójához kapcsolódva;
- a látogatószám jelentős növekedését eredményezi.

¶ A kiállítás 2017 áprilisában nyílt meg, a várostörténetet kronologikus rendben bemutatva a viking korszaktól a középkori mezővároson át a 19. század közepéig, amikor hirtelen jelentős növekedés következett be, amely egészen mostanáig tart. A kiállítás tervezésénél fontos szempont volt a változatos múzeumi élmény megteremtése és olyan terek kialakítása, amelyek erősítik a szociális kapcsolatokat, amelyekben könnyen megoszthatók a történetek, ugyanakkor az információ és a tapasztalás között szoros kapcsolatot teremt a tárlat. A Den Gamle By más részeihez való kapcsolódás megteremtéséhez

*olyan terek
kialakítása,
amelyek erősítik
a szociális
kapcsolatokat,
amelyekben
könnyen
megoszthatók
a történetek,
ugyanakkor
az információ
és a tapasztalás
között szoros
kapcsolatot
teremt*

a kurátorok enteriőrszerűen berendezett termeket, szobákat hoztak létre a szabadtéri múzeum gyakorlatának megfelelően. A kiállítás egy viking településen kezdődik, olyan házakkal, amelyek akkoriban állhattak. A 15. századi templombelső, a 17. századi kereskedőváros részletei az időrendben egymást követő terek elemei. A gőzgép megjelenésével az ipari forradalom korszakának hatalmas változásai külön történetet jelentenek. A második világháborút bemutató részt követi a kortárs történet. Az egyes termek más-más történetmesélési módszert alkalmaznak, az óriási gyűjtemény jelentős részét felhasználva a most már összesen ezeröttszáz négyzetméteresre növekedett belső kiállítási térben.

¶ A helytörténeti múzeum és a szabadtéri múzeum kettős szerepe olyan feladat, amely újfajta közönség megszólítását célozza, ám ugyanakkor a helyi közösségért érzett felelősséggel teszi ezt.

(Fordította: Basics Beatrix)

Irodalom

Djupdræt, Martin Brandt and Thomas Bloch Ravn: Aarhus Story, in: *Den Gamle By 2013*. 2013, 53–60.

Djupdræt, Martin Brandt & Anneken Appel, Laursen: Hvem kan skrive vor tids historie? in: *Den Gamle By 2014*. 2014, 73–81.

Gurian, Elaine: *Civilizing the Museum*. New York, 2016

Laursen, Anneken Appel: Da Ulrik kom på museum, in: *Den Gamle By 2013*. 2013, 45–52.

Laursen, Anneken Appel: Visitor Involvement as a Strategy: A Museum Transmitting a Message for Social Outcasts, in *The International Journal of the Inclusive*, Volume 6, 2014, 57–66.

Laursen, Anneken Appel: Et somalisk hjem i Danmark, in: *Den Gamle By 2016*. 2016, 63–69.

Sekwati, Danielle Guldmann: Gellerup in Charge. Rapport til Kulturstyrelsen. *Den Gamle By 2015*

Veje til forandring / Tools for Change. Eds: Anneken Appel Laursen, Christina Papsø Weber et. al. *Center for Kunst og Interkultur*. 2014

Ecomuseum of Ouessant, Finistère, France, House
© Ecomuseum of Ouessant